

Buletin de sănătate PNRR

nr.1/2022

Prima tranșă de jaloane PNRR
- Ce se schimbă, dincolo de bifat?

**renew
europe.**

Prima tranșă de jaloane PNRR - Ce se schimbă, dincolo de bifat?

La începutul lunii decembrie 2021, două site-uri de știri au întrebat MIPE și guvernul despre stadiul implementării jaloanelor din PNRR. Răspunsurile oficiale arătau că sunt îndeplinite sub 5 jaloane din cele 21 care aveau termen pe 31 decembrie 2021. Aceste știri au fost primite în spațiul public ca fiind confirmarea normală a unui dezastru așteptat: "Era clar că nu poate fi implementat". Pe tot parcursul lunilor trecute de la aprobarea PNRR, când am avut în fine timpul și posibilitatea de a comunica detaliile acestui masiv proiect de țară - noi, echipa care am coordonat negocierea, am văzut mereu scepticismul celor care ne ascultau: nu se va face.

Percepția a fost agravată de propaganda PSD, partid care a căzut în capcana propriului PR negru. Cu opoziția, atunci reprezentată de PSD, am avut o relație constructivă în primele luni de elaborare a PNRR: consultări, dezbateri, prezențe în Parlament la cererea lor, dialog informal și preluarea unor idei.

Când în presă au apărut unele cereri de clarificări de la Comisia Europeană (absolut firești în elaborarea programelor de finanțare), PSD a crezut că poate marca electoral. De atunci, PSD a decis să comunice că totul este un dezastru. Absolut tot ce a comunicat PSD s-a dovedit ulterior a fi factual fals. Venind la putere, PSD trebuie să aplice un program masiv de investiții și reforme pe care l-a criticat fără argumente și în afara oricărei realități factuale.

De atunci, încearcă mișcări retorice de PR care nu duc la nimic. Președintele PSD și miniștrii PSD au oferit 5 motive diferite de renegociere a PNRR. Nu a fost trimis niciun mesaj oficial (potrivit Regulamentului trebuie argumentat) către Comisia Europeană pentru o discuție oficială de renegociere. Nu a avut loc nicio vizită la Bruxelles a cuiva din PSD însărcinat cu problema. Doar mesaje publice și întrebări generale, fără substanță, care au dus imediat la o poziționare fermă a Comisiei de susținere a PNRR-ului în forma trimisă și adoptată. Marele exercițiu național de schimbare a PNRR a fost doar PR.

Însă, evident, toate aceste bâjbâieli au contribuit la amplificarea percepției că nu se va întâmpla nimic din PNRR.

O altă linie de propagandă a PSD a fost aceea că am negociat PNRR fără a ține cont de "realitățile" din România. Discuția a fost cam așa: PSD spune că prin PNRR se interzice încălzirea cu lemne, dovadă că noi nu cunoaștem România reală și motiv ca PNRR să fie renegociat. Noi comunicăm că e fake news, iar afirmațiile PSD sunt rapid verificate și demontate de presă. PSD întrebă oficial Comisia Europeană dacă este adevărat ceea ce PSD comunică în România, anume că se interzice încălzirea cu lemne, Comisia spune că este fals. PSD comunică apoi că, iată, s-a clarificat o chestiune spinoasă din PNRR.

Iată și prima concluzie: **PSD începe să epuizeze capacitatea de a fenta retoric PNRR-ul și trebuie să se apuce de treabă.**

Cum de a bifat guvernul aproape toate jaloanele totuși?

Explicațiile sunt aceleași pe care le dăm din septembrie înapoi când întâlnim priviri sceptice: PNRR (sau cea mai mare parte din el) se va întâmpla în practică pentru că este ajutat de două realități structurale:

1. Presiunea publică, politică și instituțională a unor angajamente europene funcționează în România. Este ceea ce ne-a învățat istoria recentă. Această țară a avut o fereastră îngustă de timp pentru a transpune *acquis*-ul comunitar - ceea ce înseamnă mii de legi. A părut că nu are cum, Adrian Năstase a lăsat doi *outsideri* ai sistemului politic - Alin Teodorescu și Vasile Pușcaș - să se ocupe, și s-a întâmplat. Această țară, care a semnat pentru aderarea la UE în 2004, părea că nu are șanse să rezolve problemele din agricultură și că nu poate avea o politică anticorupție reală. Acestea erau cele două stegulețe roșii necesar a fi rezolvate pentru aderarea de facto din 2007. Traian Băsescu a lăsat doi *outsideri* ai sistemului politic să se ocupe: Dacian Cioloș și Monica Macovei.

Faptul că întreaga clasă politică, în frunte cu Klaus Iohannis, au făcut din PNRR o mare temă electorală în 2020 (ceea ce nu s-a întâmplat în alte țări din UE) a reprezentat o uriașă problemă inițial. A dus la o primă variantă cu scop strict electoral, care a creat așteptări nerealiste, care nu a propus niciun fel de reforme, o variantă care nu ar fi trecut niciodată de Comisia Europeană. Nu a existat o consultare reală cu oficialii europeni sau măcar cu cei doi europarlamentari români care erau negociatorii la nivel european ai acestui instrument.

Am rezolvat această problemă, avem un PNRR acceptat și chiar apreciat. Dar toată presiunea politică are acum un efect pozitiv: costul politic al nerealizării PNRR ar fi enorm.

Modul în care a fost gândit regulamentul european - interdependența componentelor și structura complementară a celor 6 piloni - face ca investiții enorme programate de unele ministere să depindă apoi de acțiuni pe care trebuie să le facă alte ministere sau agenții. O presiune pe orizontală acționează acum asupra câtorva zeci de demnitari care și ei trebuie să pună presiune pe aparat.

Se vorbește mult despre blocarea banilor și trebuie să clarificăm un lucru.

PNRR blocat ar putea avea un efect catastrofal asupra bugetului. Nu e vorba că nu vom avea bani pentru o anumite investiție sau alta, e mai rău.

PNRR înseamnă investiții enorme care, odată începute, trebuie plătite, banii fiind puși în bugetele de investiții ale instituțiilor. Dacă se blochează sursa bugetară (PNRR), investițiile vor fi continuate oricum din buget.

Nu ne putem imagina că rămânem cu autostrada A7 în drum sau cu câteva mii de blocuri intrate în programul de eficiență energetică și făcute pe jumătate.

Deci, presiunea angajamentelor funcționează.

A doua sursă de optimism:

2. Modul în care am negociat implementarea PNRR a fost unul adaptat realității și statului român. Am negociat PNRR cu buna credință a faptului că eram convinși că ne vom ocupa de implementarea sa. Toate cele 21 de jaloane din 31 decembrie 2021 au fost ușor de făcut. Cu condiția, evident, ca cineva să se ocupe de ele. PNRR trebuie văzut ca un uriaș șantier care acum este în etapa de organizare. Stabilirea jaloanelor a fost parte din procesul de negociere între Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene / ministerele de linie și Comisia Europeană. Cerința noastră către ministere a fost să pună jaloane de pregătire la început, să putem doza efortul pe măsură ce creștem organizarea și capacitatea administrativă. Jaloanele de acum sunt cele care pun bazele atingerii jaloanelor și țintelor ulterioare, mai complicate și mai aplicate în practică, adică se va trece de la adoptarea de HG-uri și ordine de miniștri la rezultate reale, în teren.

Spunând asta, nu trebuie totuși să omitem să recunoaștem eforturile făcute de anumiți oameni: premierul Ciucă a dedicat ședințe de guvern întregi doar PNRR,

echipa de la Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene a lucrat și a tras de întreg aparatul și din celelalte ministere.

Este ok implementarea PNRR până acum?

Este mulțumitoare la nivel formal.

Desigur că atunci când factorul principal de mobilizare este presiunea europeană, apare o distanță între țara legală și țara reală.

Adrian Năstase a livrat și el "reforme anticorupție", dar pe hârtie.

Suntem la începutul implementării PNRR. Miza cea mare în viitor nu va fi bifarea angajamentelor, ci îndeplinirea lor reală.

Marja de negociere a Guvernului cu Comisia Europeană este mare. Fiecare jalon a fost negociat atent în câteva luni de muncă. Uneori Comisia a fost inflexibilă, alteori a fost ok cu texte mai vagi. Unii dintre miniștrii în funcție (cei ai PNL și UDMR rămași în funcții) știu contextul și mapele de negociere. Miniștrii PSD nu s-au arătat interesați de un transfer de memorie instituțională pe care l-am oferit (să discutăm pe îndelete fiecare text, de ce apare, cine l-a cerut, cum a mers negocierea tehnică și politică cu Comisia). **Facem din nou această ofertă: orice demnitar PSD care dorește să cunoască background-ul fiecărei măsuri din PNRR poate avea o sesiune cu echipa O Țară ca Afară. Fără niciun fel de comunicare publică. Vrem doar ca PNRR să se întâmple.**

Atenție!

Jaloanele considerate de guvern ca îndeplinite, nu sunt automat îndeplinite. **Ele trebuie recunoscute ca atare de către Comisia Europeană.**

Procesul de consultare este unul permanent - o dată la două săptămâni Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene organizează întâlniri la nivel tehnic cu Comisia Europeană, cu ministerele de linie invitate - un proces similar cu cel de negociere a PNRR, cu deosebirea că noi îl făceam zilnic. **Comisia Europeană deja a dat feedback negativ pe unele dintre HG-urile pe care guvernul le consideră că îndeplinesc jaloanele.**

Când se vor recunoaște jaloanele ca fiind îndeplinite?

Nu este un proces formal separat. E de facto parte din procesul de primire a banilor următori.

Jaloanele/țintele vor fi închise complet când Comisia va accepta următoarea cerere de plată făcută de România. Acest deadline de 31 decembrie 2021 a fost unul automat care decurge din Regulament. Țările au tranșe de jaloane/ținte stabilite o dată la 3 luni. Și pot trimite cereri de plată de două ori pe an, atunci când consideră că au îndeplinit jaloanele și țintele de până atunci. România primește o sumă enormă din prefinanțare (3,9 miliarde de euro, pe care îi primim doar pentru că am făcut un PNRR acceptat de către Comisie și Consiliu).

Următoarea cerere de plată poate fi cerută în primăvară, când România consideră că va fi îndeplinit și jaloanele din primul trimestru 2022. Nu este obligatoriu însă să o trimitem, este un drept. După ce România consideră că a îndeplinit cele două tranșe de jaloane/ținte, face cererea de plată, iar Comisia are două luni pentru evaluare**. Însă recomandarea noastră puternică e ca dialogul informal să prevină situația în care Comisia va considera prea multe aplicate necorespunzător:

****textul relevant din regulament:**

"La atingerea jaloanelor și a țintelor convenite relevante, indicate în planul de redresare și reziliență, astfel cum a fost aprobat în conformitate cu articolul 20, statul membru în cauză transmite Comisiei o cerere justificată în mod corespunzător de plată a contribuției financiare și, după caz, a împrumutului. Asemenea cereri de plată pot fi transmise Comisiei de către statele membre de două ori pe an.

*(3) Comisia evaluează, cu titlu preliminar, fără întârzieri nejustificate, în termen de cel mult două luni de la primirea cererii, **dacă au fost atinse în mod satisfăcător jaloanele și țintele** relevante stabilite în decizia de punere în aplicare a Consiliului menționată la articolul 20 alineatul (1). Atingerea în mod satisfăcător a jaloanelor și a țintelor presupune că măsurile legate de jaloanele și țintele care anterior au fost atinse în mod satisfăcător nu au fost revocate de statul membru în cauză. **În scopul evaluării, se iau în considerare și acordurile de tip operațional** menționate la articolul 20 alineatul (6).*

Acordurile de tip operațional cum sunt numite ele aici sunt jaloane și ținte intermediare (neobligatorii) care sunt în această perioadă propuse de către Comisie guvernului României. Un fel de borne ajutătoare, dacă vreți. Ele trebuie negociate cu atenție, pentru că vor cuprinde și elementele considerate esențiale de Comisie în evaluarea jaloanelor/țintelor obligatorii. De altfel, când am negociat

PNRR am convenit cu Comisia ca anumite chestiuni să fie lăsate pentru acordurile operaționale (tocmai pentru a nu risca blocarea PNRR, am propus să le trecem dintre jaloanele/ținte obligatorii din PNRR, așa cum le propunea Comisia, spre nivelul inferior de borne din aceste acte subsecvente, care nu sunt obligatorii, dar totuși importante.

Ce înțelegem prin monitorizare?

Am urmărit procesul de îndeplinire a primelor jaloane. Am luat textele adoptate de guvern, le-am comparat cu ce apare în PNRR și am preconizat care va fi reacția Comisiei. Evident, ne putem înșela, sau situația se poate schimba, este tot o negociere, unde guvernul român trebuie să argumenteze. Comisia are unele jaloane pe care le consideră de facto mai importante decât altele, iar decizia sa de acceptare este unilaterală.

În cele din urmă am trecut prin jaloane, am explicat importanța lor față de obiectivele majore de reformă și am analizat conținutul acolo unde am considerat că sunt probleme. Inevitabil, pentru că am zăbovit asupra problemelor, raportul poate părea mai critic decât este de fapt. **Guvernul României a recuperat pe ultima sută întârzierile apărute în criza politică. A cheltuit energie și timp pentru o cauză bună.**

Indici de evaluare a Jaloanelor/Țintelor

			
Îndeplinit	În derulare /implementare	În întârziere	Blocat/în pericol
Jalonul sau ținta este raportat(ă) ca implementat(ă) de către guvern. Comisia Europeană a acceptat sau este pe cale de a accepta finanțarea aferentă acestui jalon/acestei ținte.	Jalonul sau ținta este în implementare, guvernul având măsuri în derulare care pot conduce la îndeplinirea la timp. Comisia Europeană nu a ridicat semnale de alarmă cu privire la riscul de implementare.	Jalonul sau ținta este în implementare, guvernul având măsuri în derulare, dar care deja sunt întârziate sau cu risc de a depăși termenul prevăzut.	Jalonul/ținta este blocat în procesul de implementare. Măsurile propuse sau adoptate de guvern nu sunt adecvate sau suficiente. Comisia Europeană a ridicat sau este iminent să ridice semnale de alarmă cu privire la îndeplinirea jalonului/țintei.

Ce se întâmplă dacă anumite jaloane nu vor fi considerate satisfăcător îndeplinite?

Este necesară amendarea actelor normative sau a deciziilor administrative. Trebuie refăcute HG-urile sau ordinele de miniștri. În cazul OUG-urilor, pot fi refăcute sau completate în Parlament.

1 - C1 - R1 - Intrarea în vigoare a modificărilor aduse Legii serviciului de alimentare cu apă și de canalizare nr. 241/2006 ●

Legendă:

Numărul din față este indicatorul oficial din PNRR al jalonului/țintei. **C** reprezintă Componentă și numărul următorul este ordinea componentelor. **R** este Reformă, **I** este Investiție. În acest caz, vorbim despre jalonul numărul 1 din PNRR, din Componenta 1 – Managementul Apei și e parte din Reforma 1. Aceasta este numerotarea oficială din PNRR. Toate textele în **albastru** cu numele jaloanelor sunt linkuri active spre baza de date ([MonitorPNRR.eu](https://monitorpnrr.eu))

Observații:

Contextul: OUG pentru modificarea Legii serviciului de alimentare cu apă și de canalizare nr. 241/2006 a fost aprobată în ședința de guvern din 30 decembrie 2021. Conținutul a fost agreat în prealabil cu Comisia Europeană. Considerăm jalonul îndeplinit și fără risc de respingere.

Analiza noastră: Legea vine să rezolve probleme sistemice ale proiectelor de apă / canalizare finanțate în ultimii 15 ani din fonduri europene - foarte multe sunt în afara indicatorilor tehnico-economici. Legea clarifică rolul Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice. Ar trebui ca autoritățile beneficiare de fonduri europene și autoritățile locale să preîntâmpine deversarea de apă uzată în natură acolo unde există sisteme de canalizare, de pildă. Există un risc potențial de neaplicare a acestor prevederi, dar actul normativ în sine, de natură tehnică, îndeplinește jalonul.

69 - C4 - R1 - Adoptarea strategiei de dezvoltare a infrastructurii feroviare 2021-2025 și aplicarea planului de acțiune ●

(Se citește: Jalonul 69, Componenta 4 – Transport sustenabil, parte din Reforma 1)

Analiza noastră: Acest jalon presupune adoptarea Strategiei de dezvoltare a infrastructurii feroviare și a planului de acțiuni. Strategia fusese adoptată în decembrie 2020 de către guvernul Orban prin HG 985/2020 (ministrul Lucian Bode) și transmisă Comisiei Europene de către guvernul Cîțu (ordinul ministrului Cătălin Drulă). Programul [de acțiune pentru dezvoltarea infrastructurii feroviare a fost adoptat de către actualul Guvern în 30 decembrie 2021 prin HG 1302/2021.](#)

Strategia în sine este un document care expune prioritățile, dar fără surse de finanțare. Pe fond, Strategia respectivă schimbă un trend de investiții cu fonduri europene în căi ferate.

Simplificând, sunt două tipuri de intervenții la infrastructură:

a). reînnoire (înlocuirea cadrului piatră spartă, traverse și prinderi, șină și macazuri). Aceasta este un gen de lucrare care readuce calea ferată la viteza de construcție, eliminând restricțiile. Lucrările trebuie făcute la intervale regulate pentru a lupta cu degradarea naturală a liniilor, ceea ce nu s-a mai întâmplat de peste 20 de ani în România. Sunt practic lucrări de întreținere. În general, costurile sunt mici - aprox 300 mii euro / km și se pot face rapid (sute de kilometri anual).

b). modernizare (refacerea de la zero a liniei, uneori și cu schimbarea traseului). Sunt lucrări majore, scumpe (aprox. 10 milioane euro/km) și de durată (5-6 ani pentru 100km).

De când am intrat în UE, strategia României a fost de a investi fonduri europene doar în categoria b - modernizări. Asta pentru că era subînțeles faptul că lucrările de întreținere (categoria a) sunt plătite de către fondurile proprii ale CFR sau din bugetul de stat. Doar că asta nu s-a întâmplat - subfinanțarea cronică a domeniului, lipsa de interes a politicienilor, căpușarea CFR Infrastructură și prostul management prin politizare au făcut ca investițiile în întreținere să se prăbușească.

Ca să înțelegeți dimensiunea problemei - pe vremea comunismului erau efectuate lucrări de întreținere la aprox 700 km de cale ferată anual. În 2021 au fost efectuate lucrări la 100 de km. Și acesta este un record - în 2021 am făcut 100 km dar asta înseamnă mai mult decât kilometrii făcuți în toată perioada 2017 - 2020. Și asta deoarece Cătălin Drulă a insistat, de altfel conflictul din guvern pe finanțarea CFR a plecat de la solicitarea sa de a primi fonduri pentru întreținere.

Practic, România s-a obișnuit de mulți ani să nu mai investească în întreținerea căilor ferate.

Asta înseamnă că, de pildă, de la București la Craiova călătoria cu trenul durează 3 ore, față de 2 ore cât se făcea în 1990. Și până recent, înainte de lucrările desfășurate în 2021, se făceau chiar 3 ½ ore. Cea mai mare parte din traseele de căi ferate au nevoie de asemenea lucrări, cum bine menționează Strategia pentru infrastructură feroviară 2021-2025. Procesul de degradare nu are vizibilitate imediată, deci nu e o prioritate politică.

Strategia respectivă pune ca prioritate lucrările de reînnoire și propune ținte anuale de refacere, care practic ne duc la nivelul de refacere a liniilor (nr km / an) din timpul comunismului. Este paradoxal pentru o țară membră UE care spune că prioritizează căile ferate să ne propunem să ajungem măcar să întreținem cât făceam în comunism, dar acesta este adevărul.

Ce se întâmplă cu fondurile europene? Ei bine, până acum nu am folosit fonduri europene pentru întreținere. Este un fel de tabu impus la început și păstrat: fondurile europene sunt doar pentru modernizare, nu pentru întreținere. În ideea că e totuși treaba statului membru să întrețină, ar trebui să folosim banii europeni pentru linii noi sau pentru modernizări serioase, refacerea unor magistrale.

Așa s-a ajuns la situația paradoxală că am investit fonduri europene masive dar numai pe segmente limitate. Fondurile europene au fost concentrate pe coridorul european Constanța - Arad. Din acesta fac parte București - Constanța (800 milioane euro) și București - Predeal (500 milioane euro). Este totuși un eșec că la 15 ani de la aderare încă nu am finalizat coridorul CFR european - acum se află în implementare legătura Brașov - Sighișoara și Simeria-Deva-Arad.

Din bani europeni am finalizat deci ca rute majore doar Constanța - București și București - Predeal, cu costuri foarte mari. Sunt și cele două segmente de cale ferată care chiar pot concura competitiv cu rutierul în preferințele consumatorilor care au de ales. În rest, sistemul se prăbușește accelerat. România nu poate sta doar în aceste legături și, fără bani de la buget și fără investiții europene, restul se degradează.

Strategia adoptată în 2020 spune că lucrările de întreținere trebuie prioritizate. Ce am făcut prin PNRR a fost să creăm pentru prima dată posibilitatea de a finanța lucrări de întreținere din fonduri europene. A fost o poziție de negociere asumată de către echipele Ministerul Investițiilor și

Proiectelor Europene și Ministerul Transporturilor. Comisia Europeană a înțeles argumentele. Finanțarea căilor ferate din PNRR merge în ambele direcții: două proiecte mari de modernizare pe 315 km de coridor feroviar în valoare de peste 3 miliarde euro (Caransebeș - Arad și Episcopia Bihorului - Cluj) și în plus reînnoirea a 2426 km cu 728 milioane euro, pe secțiuni precum București-Pitești, Giurgiu-Videle, Constanța-Mangalia sau București-Craiova. O parte din aceste lucrări sunt așa numitele *quick wins* - numite astfel pentru că putem obține creștere rapidă a vitezei de deplasare, cu lucrări limitate.

Așadar, în 2021 am obținut o parte mare din finanțarea pentru a pune în practică adoptarea noii Strategii. Mai mult, prin finanțare națională am direcționat fonduri pentru întreținere. Cei 100 km refăcuți în 2021 înseamnă, spre exemplu, scăderea cu 30 minute a timpului de deplasare București - Craiova (sunt necesare investiții în continuare pentru a coborî la cele 2 ore câte se făceau în anii 90). Segmentul Buzău - Făurei (sector cheie pentru traseele București - Galați și Dobrogea - Moldova) a fost refăcut cu 12 milioane de euro (din bugetul național). A durat puțin (licitație lansată în martie 2021, lucrare finalizată în decembrie 2021) și a scăzut timpul de deplasare cu o oră între Buzău și Făurei (viteza de la 30 km/h la 120 km/h). Este important ca banii din PNRR pentru lucrări de întreținere să fie folosiți și să ridicăm rapid viteza de deplasare pe 2426 km de cale ferată.

În Programul de acțiune adoptat de guvern în decembrie 2021 și care ar trebui să închidă jalonul se întâmplă însă o schimbare de perspectivă. Deși se spune la început că trebuie investit în întreținere, când vine vorba despre lucrări efective se vorbește doar despre modernizări.

Practic, programul de acțiune contrazice și ce scrie în Strategia pe care teoretic o aplică și ce am negociat pentru PNRR. Și de fapt, revine la o logică greșită de excludere de facto a fondurilor europene la plata lucrărilor de întreținere. Și, cel mai șocant, identifică doar 6% din necesarul de finanțare pentru reînnoiri pe perioada 2021-2025 (Tabelul 6 din Program; fonduri necesare - 6203 mil lei, fonduri alocate - 374 mil lei), ignorând fondurile din PNRR ca sursă de finanțare (pe lângă o planificată subfinanțare de la bugetul național).

Lucrurile sunt dubioase dacă intrăm în detalii. De pildă, linia Făurei - Buzău care a fost reînnoită pe un sens în 2021 cu 12 milioane de euro ar trebui făcută și pe celălalt sens. Altfel trenurile vor folosi un singur sens, reducând masiv capacitatea reală de transport. Planul listează lucrarea pentru celălalt sens la costuri de 200

milioane de euro. E de neînțeles de ce a costat un sens 12 milioane în 2021 și celălalt 200 de milioane în 2022 - singura explicație ține de schimbarea guvernului care a dus la schimbare de perspectivă și în CFR. **Cineva ori vrea să fure niște bani ori face niște calcule eronate astfel încât lucrările de întreținere să iasă prost la indicatorii de eficiență versus resurse investite.**

Nu este clar cum va analiza Comisia Europeană această diferență între Strategie și Programul de acțiune. Evident, a fost ideea României (începută de Bode și continuată de Drulă) să schimbe paradigma și să investească și în întreținere banii europeni. Practic, recunoaștem că nu avem resurse bugetare proprii și, decât să lăsăm calea ferată să se prăbușească, investim fonduri europene. Dacă guvernul Ciucă - Grindeanu vrea să renunțe la aceste investiții, atunci trebuie să schimbe Strategia și să își asume faptul că infrastructura se degradează (ca jalon în PNRR trebuie să reducem cu 25% întârzierea medie anuală a trenurilor, în 2026) sau că vor da banii de la buget.

Deci ori guvernul Ciucă schimbă Strategia, ori reface Programul de acțiune. Dacă schimbă Strategia (ceea ce ar fi o decizie catastrofală, practic am continua degradarea infrastructurii), trebuie logic refăcute și investițiile din PNRR.

78 - C4 - R2 - Intrarea în vigoare a Legii nr. 50/2021 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 55/2016 privind reorganizarea Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România – S.A. (C.N.A.I.R.) și înființarea Companiei Naționale de Investiții Rutiere – S.A. (C.N.I.R.) ●

Contextul: Acest jalon presupune prima etapă în operaționalizarea unei companii adevărate de proiecte de construcție infrastructură în România. Ideea este vehiculată de multă vreme și o OUG de creare a fost dată în 2016. Legea de aprobare a fost adoptată abia în 2021. De cinci ani, compania CNIR există doar pe hârtie. Abia în 2021 a fost numită o conducere. Prin recrutarea unui expert în proiecte, român din diaspora. Care a fost concediat imediat după plecarea USR de la guvernare.

De ce este necesară o companie de proiect?

De construcția autostrăzilor se ocupă CNAIR. Acesta este un mastodont care gestionează 16.000 de km de drumuri naționale și 1000 de km de autostrăzi aflate în operare. Este căpușată politic și la nivel central și la cel județean și dominată de nepotisme. Fiind un mastodont politizat, eșecul CNAIR în a construi autostrăzi este predictibil. Dacă eșuează, nu e nimeni de vină, poate doar niște politicieni aflați vremelnic în funcție. Conceptul de companie de proiect presupune (și în mediul privat) o companie dedicată unuia sau mai multor proiecte, cu echipe mici, flexibile, angajate per proiect. Un proiect de construcție autostradă poate fi gestionat în România de 15 - 25 de oameni dacă sunt profesioniști și au un mandat și o răspundere clare. Mastodontul CNAIR are un trecut plin de eșecuri, dar nu se schimbă nimic pentru că toate partidele vechi au plasat acolo clientela.

Când am solicitat un buget mare pentru autostrăzi din PNRR (3,2 miliarde, cea mai mare alocare pentru rutier dintre toate planurile de țară de departe), aceste probleme au fost ridicate de către Comisie. Cum puteți termina A7 (autostrada București - Moldova și cel mai mare proiect unic ca investiție din tot PNRR) cu acest istoric, a întrebat Comisia. Soluția evidentă a fost să operaționalizăm CNIR, care era creată prin OUG, dar neoperaționalizată.

Această companie ar trebui să preia proiecte importante de la CNAIR. Care proiecte? Nu am specificat tocmai pentru a fi decizia celor care conduc România, dar evident ar trebui ca cel puțin proiectele de autostrăzi finanțate din PNRR să fie trecute în răspunderea sa. CNIR a început a fi operaționalizată în 2021, dar lucrurile s-au oprit.

Jalonul vorbește despre adoptarea OUG prin lege (făcut) și despre legislația secundară și actele de operaționalizare, dar nu definește și operaționalizarea ca fiind terminată la 31 decembrie 2021. **Jalonul poate fi considerat formal îndeplinit, dar dacă CNIR nu va fi realmente operaționalizată, vedem un risc serios de întârziere a proiectelor. Toată echipa de conducere CNIR a fost concediată - pentru că fusese numită de un ministru USR. Și acum nu se întâmplă nimic - CNIR a revenit la stadiul de companie pe hârtie în care a zăcut din 2016 în 2021.**

Considerăm acest jalon în pericol, pentru că în mod evident CNIR trebuie să fie devină motorul proiectelor de autostrăzi, cel puțin cele din PNRR.

113 - C6 - R1 - Scoaterea din operare a capacității de producție a energiei electrice pe bază de cărbune ●

Analiza noastră: Ministerul Energiei a raportat aceste capacități ca fiind dezafectate încă din timpul negocierilor pentru PNRR și aceasta a fost poziția constantă pe care ministerul a transmis-o Comisiei Europene. Documentarea care atestă dezafectarea a fost transmisă la Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene în decembrie 2021 și urmează a fi trimisă către Comisia Europeană.

142 - C7 - R1 - S-a instituit și este operațional grupul operativ pentru implementarea și monitorizarea reformelor și investițiilor privind transformarea digitală ●

Analiza noastră: Investiția în cloud-ul guvernamental este una dintre cele mai importante dar și mai dificile din tot PNRR. Ideea de bază a deciziei noastre de a include cloud-ul în PNRR a fost de a sparge cercul vicios al investițiilor în digitalizarea statului care nu fac decât să aducă la zi insulele digitale: fiecare instituție și-a făcut de capul său propriile sisteme informatice. Acesta este motivul real pentru care încă mai cărăm informația pe hârtie între diverse instituții ale statului. Până nu vom avea acest cloud guvernamental, toată vorbăria politică despre birocratizare este apă de ploaie. A face însă un cloud este complicat și e un proiect major, care a pus probleme unor state mai avansate. Deși intenția noastră politică a fost clară, am întâmpinat problema uriașă a lipsei unui proiect tehnic. Nimeni nu a lucrat în ultimii ani să livreze un proiect care să spună clar: unde, cine, cum se leagă actualele baze de date. Am obținut din partea Comisiei Europene, prin negocieri politice, o uriașă concesie: să includem cloudul în PNRR și să dezvoltăm proiectul în cadrul PNRR.

În ce a constat concesia: în primele șase luni se constituie o echipă tehnică (finanțată din PNRR - aceasta este asistență tehnică acceptată de Comisie tot ca excepție, este ceea ce PSD și diverși manipulatori numesc "consultanță"). Acest task force face tot proiectul și opțiunile în primele șase luni.

Task force-ul a fost constituit printr-un HG propus de Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, trimis în circuitul de avizare în 27 decembrie și aprobat de Guvern în 30 decembrie 2021. Dat fiind că jalonul vorbește și despre operationalizarea task force-ului nu poate fi considerat îndeplinit prin simpla adoptare a HG-ului.

Guvernul are însă timp să operaționalizeze efectiv acest task force până la scrierea cererii de plată viitoare. Acesta este motivul pentru care am notat cu portocaliu. **Problema de fond este că actuala întârziere poate duce la întârzierea livrabilului major și urgent: analiza de opțiuni și proiectul pentru cloud. O întârziere duce la alta și constituirea în sine a echipei este de facto doar un jalon intermediar și ajutor pentru cel mai important: proiectul (jalonul 143 care trebuie făcut până în martie 2022). ESTE URGENT.**

146 - C7 - R2 - Intrarea în vigoare a legii privind securitatea rețelelor 5G

[Detalii lege adoptată](#)

Îndeplinit

150 - C7 - R3 - Adoptarea Strategiei naționale privind securitatea cibernetică 2021-2026

[Detalii lege adoptată](#)

Îndeplinit

211 - C8 - R6 - Asistență tehnică contractuală furnizată de o entitate care va fi selectată în conformitate cu legislația națională privind achizițiile publice

Analiza noastră: În timpul negocierilor PNRR, Ministerul Muncii a insistat că are nevoie de asistență tehnică pentru elaborarea legislației pensiilor și pentru legislația salarizării bugetare. Prezența problematicii pensiilor în PNRR a fost expres cerută de către Comisia Europeană, din cauza modului în care deficitul de la pensii atârână asupra finanțelor publice. Anvelopa generală de 9,4% maximă pentru pensii este mai mult decât a cheltuit România vreodată cu pensiile, inclusiv de câte ori am avut guverne PSD. De fapt, dacă ne raportăm la veniturile statului (pentru că de acolo plătim pensiile), România cheltuie 25% din ele pe pensii, mai mult decât media europeană de 24%.

Propaganda PSD pe acest subiect este una mincinoasă (vedeți și secțiunea Fake News din site) pentru că citează o medie UE pensii/PIB care nu ține cont de diferența mare de încasări la buget între statele din est și cele din vest. Niciun stat din estul Europei nu cheltuie mai mult de 9.4% din PIB pe pensii. Negocierea pe

care am obținut-o la 9,4% permite deci creșteri rezonabile și predictibile de pensii și a fost un succes, pentru că propunerea Comisiei era mult mai joasă. Nu am închis acest capitol de negociere tocmai pentru că nu am acceptat acele propuneri și Comisia și-a flexibilizat poziția. Asta pentru că acel guvern avea pârghii de negociere și credibilitate la nivel european. Ceea ce PSD nu are. Dar dacă PSD dorește o altă anvelopă, oricând ministrul Muncii și vicepremierul PSD pot cere redeschiderea acestui punct de negociere. Le-am transmis public că ar trebui să facă asta sau să înceteze cu aceste atacuri.

Insistența Ministerului Muncii de a cere asistență tehnică nu a fost musai împărtășită de noi

la acel moment, dar și Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene și Comisia au acceptat pentru a da la o parte problema lipsei de expertiză ca argument. Ministerul Muncii a lansat licitația și a pus condiții deosebit de restrictive. La licitația pentru elaborarea legislației salarizării nu s-a prezentat niciun ofertant. La licitația pentru elaborarea legislației pensiilor s-a prezentat o singură firmă, care apoi a fost descalificată, din motive care pot fi imputabile mai degrabă Ministerului. Considerăm că Ministerul Muncii a dat dovadă de rea-credință în acest proces.

Ulterior, Ministerul a propus guvernului un memorandum prin care să invite Banca Mondială să ofere această asistență tehnică. Nu e clar dacă va fi un contract nou sau se va utiliza un acord deja existent cu Banca, care acordă asistență pentru Ministerul de Finanțe (contract fără legătură cu PNRR, prin care Ministerul de Finanțe ar trebui să capete expertiza de a evalua impactul pensiilor asupra bugetului). Se caută metode complicate de a rezolva o problemă altfel creată doar de către Ministerul Muncii.

În altă ordine de idei, o variantă decentă ar fi fost ca Ministerul Muncii, prin noua conducere, să afirme că se pricepe să facă singur legea pensiilor (pentru cealaltă lege nu avem jalon). Astfel, Ministerul putea declara închis jalonul nu prin contractarea asistenței ci prin manifestarea intenției de a lucra singur. Comisia a acceptat oricum cu greu prezența acestei asistențe tehnice, considerăm că ar fi fost bucuroasă să accepte această variantă.

Considerăm jalonul închis plecând de la ideea că varianta cu Banca Mondială va fi acceptată de Comisie.

212 - C8 - R6 - Intrarea în vigoare a unui ordin al ministrului prin care se instituie un comitet de monitorizare însărcinat cu revizuirea, cu sprijinul furnizorului de asistență tehnică, a sistemului de pensii și a intervențiilor la nivel de politici în sistemul de pensii ●

Îndeplinit

220 - C8 - I2 - Numărul de case de marcat conectate la sistemul informatic al Agenției Naționale de Administrare Fiscală ●

Îndeplinit

ANAF a raportat conectarea a 466.288 de case, mult peste jalonul asumat. Adevărata provocare este folosirea cu adevărat a informațiilor pentru optimizarea încasărilor bugetare.

247 - C9 - I2.1 - Semnarea acordului de contribuție dintre Comisia Europeană și Guvernul României ●

250 - C9 - I2.2 - Semnarea acordului de contribuție dintre Comisia Europeană și Guvernul României ●

253 - C9 - I2.3 - Semnarea acordului de finanțare între Fondul European de Investiții și Guvernul României pentru crearea Fondului de fonduri de capital de risc pentru redresare (denumit în continuare „fondul”) și adoptarea politicii de investiții a fondului ●

259 - C9 - I2.5 - Semnarea acordului de contribuție dintre Comisia Europeană și Guvernul României ●

Analiza noastră (pentru Jaloanele **247, 250, 253, 259**) PNRR presupune o infuzie masivă de capital în economia românească la nivelul a 1,25 mld euro. **Instrumentele financiare care vor fi create sunt:**

> Garanția de portofoliu pentru Reziliență - (300 milioane euro) - îmbunătățirea accesului la finanțare și revitalizarea canalelor de împrumut blocate în timpul și după criza COVID-19

> Garanția de portofoliu pentru Acțiune climatică - (200 mil euro) - pentru IMM-uri și întreprinderi cu până la 500 de angajați, pentru investiții în îmbunătățirea eficienței energetice în întreprinderi

> Fond de fonduri de capital de risc pentru redresare (400 mil euro), pentru IMM-uri și întreprinderile cu capitalizare medie (mid-caps)

> Fond de Fonduri, pentru digitalizare, acțiune climatică și alte domenii - va avea 300 milioane de euro și va oferi sprijin întreprinderilor mari dar și entităților publice pentru investiții care contribuie la economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon, precum și investiții în digitalizare și în active fixe

> Instrumentul financiar pentru investiții în eficiență energetică în sectorul rezidențial și al clădirilor - 50 milioane euro, se va aplica sub forma unei garanții de portofoliu (realizat prin BERD, cele anterioare sunt realizate prin BEI / FEI).

România nu are din păcate o instituție națională acreditată pentru a gestiona instrumentele financiare cu fonduri europene. Pentru a rezolva problema sistemică, am inclus în PNRR crearea Băncii Naționale de Dezvoltare (vezi jalon 209). În acest context, am inițiat acorduri cu Banca Europeană de Investiții (BEI), Fondul European de Investiții (FEI) și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD). Această componentă din PNRR a fost rapid închisă cu Comisia Europeană încă din primăvara lui 2021. La 31 decembrie 2021 trebuiau ca acordurile să fie finalizate tripartit între Guvernul României, Comisia Europeană și aceste instituții financiare europene. Guvernul României a raportat că a făcut tot ce depinde de el și că nu i se datorează întârzierea. Guvernul României are dreptate.

Există și o dispută între serviciile financiare ale Comisiei și BEI/FEI în legătură cu aplicarea standardelor de mediu pentru banii gestionați de FEI și BEI. Comisia spune că aceste instituții trebuie să raporteze criteriul "Do no significant harm" (DNSH) conform Regulamentului PNRR, în timp ce FEI/BEI consideră că au propriile metode de raportare de mediu similare DNSH și certificate de Comisia Europeană. Această dispută este ridicolă pe fond, și guvernul României ar trebui să ridice problema la nivel politic de președinte/vicepreședinți executivi ai Comisiei Europene (cum am ridicat în timpul mandatului nostru de câte ori a fost nevoie în negocierea PNRR).

România nu este singura țară care se confruntă cu această problemă, guvernele Italiei și Greciei au inclus de asemenea în planurile lor instrumente financiare prin

băncile europene și acolo întârzierea este mai gravă pentru că implementarea a început mai devreme. În orice caz, Comisia nu va bloca finanțarea din PNRR pentru neîndeplinirea acestor jaloane pentru că problema este la nivelul relației dintre ea și BEI/FEI.

270 - C9 - R2 - Unitatea de implementare a reformelor din cadrul mecanismului de sprijin al politicilor (PSF) instituită și operațională ●

Analiza noastră: Ministerul Cercetării Inovării și Digitalizării a făcut unitatea pentru implementarea reformelor și investițiilor în cercetare, iar schema de personal este completată integral. Din nou jalonul vorbește de operaționalizare, dar aici lucrurile stau mai bine decât în cazul task force-ului pentru digitalizare.

Această unitate are ca principală atribuție în PNRR (și motivul pentru care a accesat asistență tehnică) ca Ministerul Cercetării Inovării și Digitalizării să deruleze în cadrul unui Policy Support Facility (PSF) o evaluare a sistemului de cercetare din România și să pună în aplicare recomandările de acolo. Vorbim de ceea ce ar trebui să fie o reformă și o cuplare la piață a institutelor de cercetare. Observăm din atribuțiile acordate că unitatea are atribuții mai largi, practic preia sarcinile ministerului pe partea de cercetare. S-ar putea ca aici să apară o problemă și să se solicite României ca unitatea să rămână în obiectivele agreate explicit în PNRR.

366 - C12 - I1 - Adoptarea criteriilor de priorizare a investițiilor în centrele comunitare integrate ●

Analiza noastră Manualul Centrelor Comunitare Integrate a fost aprobat prin [ordinul ministrului Sănătății nr. 2931/27.12.2021](#). Conținutul răspunde jalonului.

426 - C14 - R6 - Intrarea în vigoare a actului legislativ de aprobare a noii Strategii naționale anticorupție ●

[Strategia națională anticorupție a fost aprobată prin HG nr. 1269/17.12.2021, publicată în MO nr. 1218/22.12.2021](#). Nu avem informații legate de reacția Comisiei Europene, vom update acest conținut când le vom avea.

450 - C14 - I5 - Audit și controale: informații pentru monitorizarea implementării planului de redresare și reziliență ●

MIPE și STS au dezvoltat sistemul informatic. Au început testele în data de 27 decembrie 2021. Deocamdată jalonul nu poate fi considerat închis până când Autoritatea de Audit nu auditează sistemul informatic, conform cu Regulamentul European. De altfel, prima cerere de plată, va fi condiționată, pe lângă toate celelalte obligații, de funcționalitatea acestui sistem informatic.

451 - C14 - I5 - Intrarea în vigoare a unei ordonanțe a guvernului privind stabilirea mandatului legal al Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), al Ministerului Finanțelor și al Autorității de Audit ●

Analiza noastră: Acest jalon se referă la mecanismul instituțional - financiar al PNRR. Modul în care PNRR este urmărit și implementat reprezintă în sine un capitol din PNRR, cerut ca atare de regulament. Acest lucru încă nu s-a înțeles în cadrul guvernului României, de unde diverse idei / dispute în noua coalitie de guvernare despre cum să smulgă bucăți din PNRR ca să fie implementate de altcineva.

Câteva lucruri au fost urmărite de către Comisie în timpul negocierilor: o răspundere clară a unei instituții, un lanț ierarhic clar, folosirea pentru PNRR a mecanismelor instituționale de audit al fondurilor europene de coeziune.

Puțin background: în România avem un sistem național de investiții publice din bani de la buget - instituțiile fac investiții și ele sunt auditate de către Curtea de Conturi. Pentru fondurile europene am creat un sistem paralel, cu Autorități de Management (subordonate MIPE și altele Ministerului Dezvoltării și Lucrărilor Publice), iar auditul este făcut de Autoritatea de Audit. Dat fiind că banii din PNRR merg în bugetele instituțiilor pentru investiții, am testat cu Comisia Europeană posibilitatea de a merge pe circuitul obișnuit al fondurilor naționale bugetare. Această posibilitate a fost vehement respinsă de către Comisie, care a dorit implicarea Autorității de Audit.

Mecanismul de Control și Implementare al PNRR este agreat cu Comisia în cadrul PNRR și prevede pe scurt următoarea logică:

A. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene este ministerul coordonator și deasupra sa se află doar primul ministru, în cadrul unui comitet de

coordonare la nivel de miniștri, prezidat de premier, cu ministrul de la Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene - vicepreședinte.

B. Ministerele care asumă reforme și investiții primesc acorduri de delegare din partea Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene. Responsabilitatea este a lor, dar cu un control de oportunitate și calendar din partea Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene.

C. Banii sunt audiați de către Autoritatea de Audit, celelalte funcții de control revin Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene.

Așa am asigurat cerința Comisiei de a exista un control ierarhic și o răspundere clare.

Am auzit declarații ale premierului Nicolae Ciucă despre o posibilă Agenție dedicată monitorizării PNRR la guvern. Nu au fost date alte detalii publice. O asemenea agenție ar afecta în mod evident rolul de coordonare al Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene și presupune o schimbare a mecanismului de implementare, deci a PNRR.

În al doilea rând, PSD a propus introducerea "autorităților locale" în mecanismul de implementare. PSD a vorbit în mod special vag despre autorități locale. Autoritățile locale sunt marii beneficiari ai fondurilor PNRR. Ele vor lua bani din Fondul Renovării, din Educație, din Sănătate, etc. Suntem și singura țară care are o componentă care este cheltuită direct de către autoritățile locale - Fondul UAT, introdus la inițiativa noastră în PNRR.

Ce dorea de fapt PSD era să transfere banii de la ministere la ADR (Agenții de Dezvoltare Regionale): Ideea are un lobby puternic de la fostul ministru Marcel Boloș, care a reușit să convingă PSD după ce nu a reușit să convingă PNL. Fiind director de ADR și consilier onorific la guvern, Boloș este într-un evident conflict de interese (încă unul). Cum banii din PNRR urmează reformele, transferul unor componente întregi de la ministere la ADR-uri presupunea de facto o decuplare a banilor de reforme, lucru pe care Comisia Europeană nu l-ar fi acceptat. De altfel, ADR-urile devin din acest an Autorități de Management pentru programele operaționale regionale și au deja o sarcină enormă de pregătire (pe care nu toate cele 8 vor fi capabile să o ducă la finalizare - a le da noi sarcini devine foarte riscant).

De fapt, PSD sub aparentă grijă față de autoritățile locale (marii beneficiari de fapt ai PNRR) dorea să mute banii la Consiliile Județene (care controlează ADR-urile) și

să rupă legătura cu reformele - țintele PNRR fiind naționale o astfel de descentralizare aruncă în aer mecanismele de urmărire a performanțelor.

Propunerea inițială scrisă de Marcel Boloș și propusă de Marcel Ciolacu în coaliție ca fiind poziția PSD lua pur și simplu mai mult de jumătate din banii PNRR și îi muta la baronii locali. În urma discuțiilor din coaliție și a semnalelor discrete că asta înseamnă blocarea PNRR, au ajuns la o variantă mult diluată. ADR-urile urmează a fi implementatori (un fel de OI-uri dacă am compara cu banii din coeziune) doar pentru componentele Sănătate, Educație și Social. Deși întreaga schemă a fost prezentată ca ajutor pentru autoritățile locale, de facto e fix invers: primăriile care au școli, spitale și centre sociale în subordine, în loc să fie direct beneficiari vor trebui să treacă pe la ADR. De remarcat că miniștrii UDMR care gestionează bani din PNRR nu au cedat nimic la ADR-uri și nici cei mai mulți miniștri PNL, doar Ministerul Educației pierzând atribuții, restul vin de la ministerele PSD.

După ce a făcut ADR-urile implementator doar ca să complice schema de funcționare, apare o nouă problemă: pe ce bani? Banii de asistență tehnică din PNRR sunt foarte puțini (1% comparativ cu 7% la fondurile europene clasice). Este ceea ce PSD numește în mod calomnios "consultanță". De fapt, bani ceruți pentru funcționarea unora dintre instituțiile implicate. Cum PNRR înseamnă bani la buget, Comisia a respins cele mai multe cereri de asistență tehnică, considerând că pentru asta sunt plătite instituțiile de la buget oricum. Au acceptat doar în cazuri excepționale, acolo unde nu există expertiză (de pildă, pentru dezvoltare cloud sau gestionarea construcției de spitale). După ce s-au băgat în schemă prin lobby-ul Boloș - Ciolacu, ADR-urile cer acum bani de asistență tehnică din PNRR. Cu alte cuvinte, șeful de ADR Marcel Boloș vrea să angajeze oameni și să îi plătească din PNRR ca să facă treaba pe care el pretinde că doar ADR-urile o pot face. În mod evident, ADR-urile nu pot fi plătite din PNRR, nu există un fond de asistență tehnică general, există doar fonduri deja negociate și acceptate ca excepționale de către Comisie (iar ADR-urile nu pot pretinde că nu au expertiză în gestionarea de fonduri, pentru că doar asta fac). Dacă am fi cinici, am putea să urăm ADR-urilor deja copleșite de sarcina de a deveni AM-uri pentru programele regionale să se descurce cu "cadoul" adus de Boloș - Ciolacu.

Oricum, Comisia trebuie să își dea acordul și pe introducerea ADR-urilor ca implementatori. Dat fiind că responsabilitatea rămâne în continuare a ministerelor, considerăm că Comisia poate accepta compromisul final (dar nu va aproba bani de asistență tehnică la ADR-uri).

O altă posibilă problemă poate fi entitatea care aplică sancțiuni. Spre deosebire de fondurile de coeziune unde există conceptul de corecții financiare (x% din valoarea proiectului cu probleme), la PNRR nu se finanțează dinspre Comisie proiectele, ci reformele/investițiile. Deci nu putem lucra cu corecții per proiect, ci cu sancțiuni contravenționale, prevăzute de legislația națională.

Cine aplică sancțiuni în cazul în care se întâmplă fraude sau achiziții cu probleme? În mecanismul de implementare a PNRR, inclus în PNRR, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene era cel care aplică sancțiuni (pentru că Autoritatea de Audit nu are în atribuții legale proprii, iar Curtea de Conturi nu e prinsă în PNRR, deoarece Comisia a insistat pentru Autoritatea de Audit).

Acest rol revenea către Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene în forma de OUG pusă în dezbatere publică. Ulterior, prevederea a fost scoasă în ședința de guvern. Ce se întâmplă în acest caz? Ori este introdusă și Curtea de Conturi în mecanismul de implementare - dar asta este o modificare semnificativă și ar trebui un acord prealabil al Comisiei. Ori rămânem pe o interpretare că textul actual e suficient pentru ca MIPE să controleze achizițiile. Însă această interpretare nu rezolvă problema sancțiunilor, MIPE neavând alt text legal prin care să poată da sancțiuni. În acest moment, nu avem un sistem care se închide audit - constatare - sancționare. Problema poate fi rezolvată în Parlament, dacă se adaugă articolul eliminat în guvern.

Date fiind schimbările politice ale mecanismului de implementare, în afara cadrului deja negociat, considerăm jalonul în pericol (roșu).

462 - C15 - R3 - Intrarea în vigoare a Hotărârii de Guvern privind realizarea programului național pentru reducerea abandonului școlar ●

464 - C15 - I4 - Procedură de ofertare pentru sprijinirea elevilor în vederea asigurării tranziției de la învățământul secundar inferior la cel superior, pe baza a 5 indicatori definiți în Mecanismul de Avertizare Timpurie în Educație ●

Analiza noastră (pentru Jaloanele **462, 464**) PNRR are o sumă enormă pentru educație (3,6 miliarde euro), decizie de alocare pe care am luat-o beneficiind de sprijinul Președinției României (protecția "prezidențială" pentru domeniul educației a contat în negocierile pe bugete, o spunem ca participanți direcți). Din acești 3,6 miliarde, principalele direcții de finanțare sunt: digitalizarea, investiții în

infrastructura școlară, învățământul vocațional și combaterea abandonului școlar. Ca și în alte domenii, PNRR în Educație este o sinteză între construirea viitorului (digital, infrastructură verde) și repararea unor probleme istorice (situația dezastruoasă a învățământului vocațional și masa enormă de copii care nu ajung la școală sau o abandonează).

Azi vom vorbi mai pe larg despre investițiile în combaterea abandonului școlar, pentru că în 31 decembrie au fost două jaloane legate de temă.

Aceste investiții merg în două direcții:

a) o linie de finanțare pentru școli din zone vulnerabile, practic granturi pentru a ține copiii la școală

b) linie de finanțare pentru burse date copiilor în pericol de abandon la trecerea de la gimnaziu la liceu (aici este un prag unde mulți copii din rural care nu au liceu aproape se lasă de școală - le oferim din PNRR burse - punte pentru a acoperi cheltuieli de mers la liceu.

Ambele jaloane (462 și 464) se referă la punctul a.

Au fost îndeplinite în ultimul moment, ținând în tensiune întreaga comunitate școlară, elevi, părinți, profesori, profesioniști din educație sau din lumea academică, mai ales că de aceste jaloane depinde finanțarea de măsuri concrete, la nivel de școală.

În ședința din 30 decembrie 2021, Guvernul a adoptat atât Hotărârea de Guvern privind realizarea Programului Național pentru Reducerea Abandonului Școlar (PNRAȘ) (Jalon 462) precum și Mecanismul de Avertizare Timpurie în Educație (MATE) (Jalon 464). Cele două jaloane sunt interdependente.

MATE reglementează modalitatea de selecție a cererilor de propuneri pentru atribuirea de granturi unităților de învățământ. Practic, ce școli vor primi aceste granturi.

MATE este construit pe baza a 5 indicatori:

1. Ponderea profesorilor suplinitori
2. Ratele de absolvire
3. Procentul de elevi repetenți și în situație de abandon școlar
4. Rezultatele învățării

5. Decalajul rural – urban.

Mecanismul de Avertizare Timpurie în Educație a fost realizat în cadrul a două proiecte pilot finanțate de Comisia Europeană și implementate de minister cu sprijinul Băncii Mondiale. Sistemul este construit pe elemente esențiale pentru identificarea elevilor în risc de abandon sau părăsire timpurie. Cu toate acestea însă, MATE este un mecanism tânăr, insuficient testat. El a fost aplicat pe 11 școli, pe o perioadă de mai puțin doi ani. Ca urmare, există încă riscul ca MATE să nu fie întru totul ajustat și capabil a identifica cele mai expuse școli și elevii în cel mai mare risc de abandon sau părăsire timpurie a școlii.

Pentru diminuarea acestui risc, recomandarea noastră este ca aplicarea MATE să fie în complementaritate cu indicele de risc socio-educational (IRSE). În 2016, echipa aceasta a lansat la Ministerul Fondurilor Europene programul "Școală pentru toți", un program masiv (și de succes) de a ține copiii săraci la școală. Atunci am avut problema absenței complete a unui mecanism de identificare a școlilor vulnerabile. IRSE a fost dezvoltat voluntar de către ONG-ul Human Catalyst și a fost prima metodologie folosită de statul român pentru a aloca resurse acolo unde este cea mai mare nevoie. Sistemul a fost deja utilizat la scară largă, în aproximativ 200 de școli beneficiare în două apeluri POCU: „Școala pentru Toți” și „Profesori Motivați”. Rezultatele ierarhizării unităților de învățământ pe baza IRSE efectuate de către Ministerul Fondurilor Europene¹ și Ministerul Educației Naționale au fost aplicate ca bază de la care s-a stabilit algoritmul de alocare a punctajului suplimentar rezultat din valoarea IRSE a fiecărei școli.

Ca urmare, o analiză atentă a impactului celor două apeluri și încorporarea rezultatelor aplicării IRSE pe o perioadă de minim 4 ani pot oferi răspunsuri valoroase în demersul de eficientizare a MATE, atât în ceea ce privește organizarea apelurilor de selecție a școlilor cât și în dezvoltarea unor ghiduri ale solicitanților simple, clare, care să poată fi ușor de parcurs și utilizat de către școlile potențial beneficiare.

Altfel spus, în cadrul PNRR, prin MATE, ministerul Educației nu trebuie să inventeze apa caldă ci trebuie să folosească resursele și expertiza singurului proiect similar

¹ http://www.fonduri-ue.ro/images/files/comunicate/2016/13.09/Metodologie_ierarhizare_unitati_scolare.pdf

anterior, programul "Școala pentru Toți" lansat în 2016 de Ministrul Fondurilor Europene.

Nu în ultimul rând, pentru dezvoltarea unor astfel de ghiduri pentru școlile solicitante este recomandată o consultare publică largă în special cu școli beneficiare de granturi în cele două apeluri menționate anterior. Cele două sisteme, MATE și IRSE, sunt complementare și se pot potența reciproc cu scopul de a obține cea mai bună decizie de selectare a școlilor și elevilor în nevoie.

Deși părăsirea timpurie a școlii a fost pe o pantă descendentă până în 2019 (s-a redus de la 19,1% în 2015 la 15,3% în 2019 - sursa Eurostat), a crescut ușor la 15,6% în anul 2020 ca urmare a dificultăților pe care școala românească le-a întâmpinat în pandemia cauzată de COVID 19. Această situație trebuie să țină decidenții politici în alertă, astfel încât aceștia să aibă în vedere ajustarea oricăror instrumente utilizate în combaterea părăsirii timpurii a școlii și abandonului școlar la noile realități impuse de pandemie.

Concluzie:

Stăm rezonabil. Etapa de organizare de șantier e pe final. Șantierul în sine va trebui să duduie. Și atunci lucrurile nu se vor putea face pe ultima sută de metri doar prin ședințe repetate.

PNRR-ul nu va putea fi îngrășat mereu între Crăciun și Revelion.